

ÂŞIK ALİ SULTAN

Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA

Nüfusta doğum tarihi olarak 1941 yazılmış olmakla beraber ana doğum tarihi 1947'dir. Yıldızeli ilçesinin Yusufoğlun köyündendir. Muharrem ve Fatma'nın oğludur. Altı kardeşin (Zeynel, Keziban, Ruşen, Hüseyin, Ali, İsmail) beşincisidir. İlkokulu köyünde okumuş, ortaokul tahsili için Sivas'a gelmiş, önce Selçuk Ortaokulunda, sonra Atatürk Ortaokulunda okumuş, bu okulda öğrenciyken ikinci sınıftan ayrılmıştır. Askerlik hizmetini Manisa'da piyade eri olarak yapmış, uzun müddet Orduevinde sahneye çıkmıştır. 1967 yılında Turhal'ın bir Çerkez köyü olan Çay köyünden Satı'yı kaçırmıştır. Bunun üzerine her ikisi de 5 ay 29 gün hapis yatmıştır. Ali'nin Satı'dan iki çocuğu (Mesut, Canan) olmuştur. Bir ara işçi olarak Devlet Demiryollarına girmiş birkaç yıl çalıştıktan sonra ayrılmıştır. 1986'da yurtdışına gitmiş, on bir sene Viyana'da kalmış, konserler vermiştir. Ayrıca Almanya'da da Neşet Ertaş'la birlikte sanatını icra etmiştir. Halen İstanbul'da yaşamaktadır.

Daha çocuk yaşlarda saza heves duyan Ali Sultan, ilkokuldayken gizli gizli abisi Hüseyin'in sazını çalmaya başlamış, bu dönemde Hamit Şeker'den etkilenmiştir. Sahneye ilk olarak Selçuk Ortaokulunda öğrenci iken çıkmıştır. Müzik öğretmeni Nezahat Arseven'in teşvikiyle okullar arası müzik yarışmasına katılmış, Zaralı Halil'in de bulunduğu jüri karşısında üç türkü söyleyip birincilik ödülü almıştır. Ödül olarak bir yıllık okul masrafları karşılanmıştır.

Ali Sultan, bilhassa Âşık Veysel'in etkisinde kalmıştır. Veysel ve Ali İzzet Özkan'la 3-4 yıl birlikte Anadolu'yu dolaşp konserler vermiştir. Ortaokul öğrencisiyken Sivas Halk Eğitim Merkezinde Mehmet tek'ten ve Amasyalı Yusuf Bey'den dersler almıştır. 30 Ekim 1964'te Garnizon Komutanı Fuat Doğu Paşa'nın düzenlediği II. Sivas Âşıklar Bayramına katılmıştır. İlk plağını 1967 yılında Net-fon Plak'ta doldurmuştur. Toplam plak sayısı 50'den fazladır. İlk kasetini de 1974'te Almanya'da doldurmuştur. Şu sıralar 54. kasetini çıkartma hazırlığındadır. Pek çok festivale ve âşık programlarına katılmıştır. TRT Arşivine 40'tan fazla türkü kazandırmıştır. Bunların içinde kendi türkülerinin yanında derlediği türküler de vardır. Şiirlerinde *Sultan* mahlasını kullanan âşığın tek bir karşılaması vardır ve o da Divriği'de Şeref Taşlıova iledir. Bazı şiirlerinde mahlas kullanmamıştır. Hemen hemen bütün şiirlerini sazı ile terennüm etmiştir.

Ali Sultan'dan Hatıralar:

Veysel Baba, Sivas'taydı, PTT karşısındaki otelde kalıyordu. Bana dedi ki:

-Ali oğlum eşini getir de bir göreyim.

Eve geldim hanım, dedim. Veysel baba seni görmek istiyor.

Eşim Satı'yı, Turhal'ın Çerkes köyü olan Çay köyünden kaçırmıştım. Bana dedi ki:

-Beni nasıl görsün Ali, onun gözleri kör.

-Vallahi bilmem, öyle dedi.

Neyse, hanımı götürdüm. Veysel Baba'nın elini öptü. Veysel Baba Satı'ya dedi ki:

-Kızım! Başka adam bulamadın mı, bu Kızılbaş'a kaçtın?

-Birbirimizi sevdik...

Böyle deyince Veysel Baba şunları söyledi.

-Kızım! Hepimizin babası anası Adem'le Havva. Aslımız bir. Nedir, Kızılbaşlık Sünnilik? İyi etmişsiniz. Allah ağzınızın tadını bozmasın. Kimsenin lafına kulak asmayın. Hep birbirinizi sevin, birliğiniz dirlüğünüz daim olsun.

x x x

Konya âşıkklar Bayramındaydık. 1967'deki (28-30 Ekim) II. Konya Âşıkklar Bayramına gitmiştik. Kaldığımız yer otelin üst katındaydı. Veysel Baba'ya;

-Sırtıma bin seni yukarıya çıkarayım, dedim.

O kabul etmedi. Israr ettim. Sonunda benim dediğim oldu. Veysel Baba'yı sırtıma aldım, yukarıya çıkarmaya başladım. Ali İzzet Özkan, bizi gördü.

-Ne o Veysel! Ali'nin sırtına binmişsin, dedi.

Veysel Baba'nın cevabı çok anlamlıydı:

-Ben onun sırtına binmedim, o beni gönlünde taşıyor.

x x x

Ali Sultan anlatıyor:

II. Sivas Âşıkklar bayramındaydık. Ben, Veysel Baba'nın sazı akort ediyordum ve Veysel Baba yanımızda yoktu. Halk Eğitim Merkezi Müdürü Hazım Zeyrek;

-Ali! Sazın bir telinin akordunu bozuk yap, dedi.

Ben üst tellerden birinin akordunu tam yapmadım. Veysel baba geldi. Sazı istedi. Sazı getirdim. Yemin olsun, daha sapından tutar tutmaz, mızrap dahi vurmada,

-Ali bunun akordu yok dedi, sazı tekrar bana verdi.

Ali Sultan'ın Şiirlerinden Örnekler:

Kal Dedi Bana

O yarin yoluna uğradı yolum
"Dur hele sevdiğim kal" dedi bana
El ele tutup da gidek buradan
"Yapamam sevdiğim zor" dedi bana

Bahar gelsin sular aksın çağlasın
Kızlar çıksın yaylasına yaylasın
Güzeller kol kola türkü söylesin
"Sen gitme sevdiğim dur" dedi bana

Aldım elime de çaldım sazımı
Kaybettim yaylada emlik kuzumu
Âşık sultan der ki bitir sözünü
"Sultan'ım sazını çal" dedi bana

Taze Karlar Yağmış

Taze karlar yağmış karın üstüne
Bülbül figan eder gülün üstüne
Dediler nazlı yarin eller almış
Daha iflah olmak bunun üstüne

Ekine gidiyor elinde orak
Ekini kurumuş tarlası ırak
Yarimi görünce alıyor merak
Ben yarı görmedim bunun üstüne

Yine güz geldi de hava soğudu
Benim nazlı yarda ahdim çoğudu
Ondan gayrı sevdiceğim yoğudu
Başka yar sevmedim onun üstüne

Ah Bu Zaman

Beni deritten derde koydu
Ah bu zaman kötü zaman
Dünya zalimlere kaldı
Ah bu zaman kötü zaman

Bacamda duman tütmedi
Bağımda bülbül ötmedi
Dertler çoğaldı bitmedi
Ah bu zaman kötü zaman

Yaraları sarmayacak
Çaresini bulmayacak
Hiç mi bize gülmeyecek
Ah bu zaman kötü zaman

Tüyü bitmedik yatimi
Kemirdi yedi etimi
Sultan bilmez kıymatini
Ah bu zaman kötü zaman

Böyle Kalsın

Bu yaptığın senin için kâr ise
Biraz düşün sende vicdan var ise
Yapacağın yaptığından zor ise
İnsanı elleme sır böyle kalsın

Sarsılınca insanoğlu sendeler

Gelen vurur giden vurur çendeler*
Yalan dünya neler gördüm ben neler
Bir de sen üstüne vur böyle kalsın

Çileliyim derdi gamı çekerim
Gözlerimi bir yumar bir dökerim
Derde gücüm yetmez boyun bükerim
Elleme yükümü sar böyle kalsın

Bu garip **Sultan**'ım kadere dargın
Kaçtı bu gönlümün neşesi yorgun
Gün oldu azgımın gün oldu durgun
Bilmezler derdimi sor böyle kalsın

Helkiler Kolunda

Helkiler* kolunda suya gidiyor
Elleri kınalı bir güzel gelin
Senin derdin beni deli ediyor
Gözleri sürmeli bir güzel gelin

Basma fistan giymişönü düğmeli
Yürümesi sallanması cilveli
İnanırım her halinden bilmeli
Senin yaprakların her güzel gelin

Bu bir peri midir bu kimin nesi
Gülhanda şakıyan bülbülün sesi
Sarayda kurulmuş bir han sofrası
Göğsünde tabaklar var güzel gelin

Nerdesin

Ağaçlar bar* verdi çiçekler açtı
Kalmadı gönlümün neşesi kaçtı
Kırk-elli yılım da gün gibi geçti
Arıyorum seni gençlik nerdesin

Hayat defterinde kaldı yazımız
Ah ile vah ile yandı özümüz
Ne tadımız kaldı ne de tuzumuz
Arıyorum seni gençlik nerdesin

Derdim dağlar gibi gayet yücedir

---

* **çendelemek** : çelme takmak

* **helke** : su veya süt kovası

* **bar** : meyve

Gönül bir pencere ömür bacadır
Hayat benim için bir bilmedir
Arıyorum seni gençlik neredesin

Resmime bakıp da sorma yaşımı
Kar gibi bembeyaz ettin saçımı
Âşık sultan erken gördüm düşümü
Arıyorum seni gençlik neredesin

Gelin Kızlar Siz de Yeyin

İşte bizim madımak bu
Gelin kızlar siz de yeyin
Bu da bizim dal turşusu
Gelin kızlar siz de yeyin

Taşlarda ötüyor keklik
Herkes topluyor efelik
Sütten yapılır çökelik
Gelin kızlar siz de yeyin

Her çiçeğe konar arı
Yapıyorlar onlar balı
Pilavımız tereyağlı
Gelin kızlar siz de yeyin

Tarlalarda biter yemlik
Dağlarda kokuyor kekik
Kuzular tam oldu etlik
Gelin kızlar siz de yeyin

Sultan soğuk akar sular
Bir de bizim keşimiz var
Kazanlarda bulgur kaynar
Gelin kızlar siz de yeyin

Dağlar

Dizim tutup kalkamadım yerimden
Yavrumu siz bana verin oy dağlar
Yavrum küçük kurda kuşa yem olur
Yavrumu siz bana verin oy dağlar

Yüksek yüksek kayaları geçemez
Dostu ile düşmanını beçemez
Kuşlar gibi kanatlanıp uçamaz
Yavrumu siz bana verin oy dağlar

Tipi olur boran olur kış olur
Aman dağlar bu dert bana baş olur
Dađda gezmek o yavruma güç olur
Yavrumu siz bana verin oy dağlar